

Osuuskunnat ja kestävyysdirektviiin implementointi

20.10.2023

Anne Kontkanen
Osuuskuntien Keskusjärjestö Pellervo ry

Osuustoiminnan merkityksestä Suomelle

- Osuustoiminta:
  - Merkittävä osa suomalaista ja eurooppalaista yhteiskuntaa ja elinkeinoelämää.
  - Suomalaiset osuustoimintayritykset työllistävät yli 100 000 ihmistä
  - Niiden yhteenlaskettu liikevaihto on lähes 35 miljardia euroa ja
  - 90 prosenttia suomalaisista aikuisista on jäsenenä jossain osuuskunnassa
  - Lisäksi suomalaisesta elintarvikkeiden alkutuotannosta valtaosa on järjestetty osuuskuntien kautta

Kestävyysdirektiivin kansallinen voimaanpano

- Soveltaminen osuuskuntiin kansallinen laajennus, ”Suomi-lisä”
  - Vrt. Hallitusohjelma: ”Vältetään EU-lainsäädännön toimeenpanon yhteydessä kansallista lisäsääntelyä.”
- Direktiiviä ei sovelleta osuuskuntiin -> ei tunnista osuuskuntia ja niiden toimintamalleja
- HE:ssä osuuskuntien kannalta olennaista:
  1. Mahdollisuus ryhmätasoiseen raportointiin
  2. Alkutuotannon tuottajaosuuskuntien mahdollisuus vapautua raportointivelvollisuudesta

Osuukuntien ryhmätasoinen kestävyysraportointi

Osuuskuntien ryhmärakenteesta

- Osuustoiminnallisten ryhmien harjoittama liiketoiminta, jossa keskusyhteisönä toimivan yhteisön omistavat pääosin ryhmään kuuluvat osuuskunnat tai niiden tytäryhtiöt
  - Merkittävin S-ryhmä
- Ryhmätasoinen raportointi mahdollistaa sen, että osuuskuntamuotoisten yritysryhmien rahoittajat ja muut sidosryhmät (esim. kuluttajat) saavat kattavan kuvan koko ryhmän kestävyystekijöistä, niiden johtamisesta ja niissä suoriutumisesta

Ryhmäraportointi osuuskuntien näkökulmasta

- Osakeyhtiöiden mahdollisuus konsernitasoiseen raportointiin
- Mahdollisuus ryhmätasoiseen raporttiin antaa osuustoiminnallisille ryhmille mahdollisuuden tulla kohdelluksi kestävyysraportoinnin osalta vastaavalla tavalla kuin listatut osakeyhtiömuotoiset yhteisöt ja niiden muodostamat konsernit
- Ilman tätä mahdollisuutta yrityskohtainen raportointi aiheuttaisi osuuskunnille huomattavaa hallinnollista taakkaa ja moninkertaiset kustannukset (esim. S-ryhmä 19 erillistä kestävyysraporttia

Tuottajaosuuskunnille raportointi vapaaehtoista

Tuottajaosuuskunnille raportointi sekä kannattavuus- että kilpailuhaaste

- Elintarvikkeiden alkutuotanto järjestetty pääosin tuottajaosuuskuntien kautta
  - Osuuskunnan omistajina alkutuottajat
- Tuottajaosuuskuntien asema Suomen huoltovarmuuden turvaamisessa keskeinen
- Maatalouden ja elintarvikehuollon kustannusrakenne raskas muihin EU-maihin verrattuna

- HE:n mukaan raportointi sekä resurssointihaaste että merkittävä kustannuserä
  - Edellyttää uutta osaamista ja isoja tietojärjestelmien hankkimista
- Tulee aiheuttamaan merkittäviä kustannuksia osuuskunnille vrt. listayhtiöt, jotka raportoineet digitaalisesti jo vuosia
- Tuottajaosuuskuntien kannattavuus / 2022 tilinpäätökset: liiketulos negatiivinen -> suora vaikutus maatilojen kannattavuuteen
- Luonnonvarakeskuksen ennuste: maatilojen kannattavuus kääntymässä laskuun (uutinen 1.9.2023)

- Osuuskuntien raportointi kansallinen laajennus, miten muut EU-valtiot?
  - iso merkitys kansainvälisessä kilpailussa, jos vain osa valtioista ulottaa osuuskuntiin
- Esim. tuottajaosuukuntien omistama Valio on vahvasti kansainvälinen yritys, jonka liikevaihdosta noin 40% tulee kansainvälisestä liiketoiminnasta ja globaalilta markkinalta

Raportointivelvollisuudesta vapautettavien osuuskuntien kriteereitä tulee selkiyttää

- HE:n perusteluiden ja KPL 7:1.6 mom sisältö tulkinnanvarainen
  - Koskeeko kaikkia alkutuotantoon liittyviä tuottajaosuuskuntia
- Tuottajaosuuskuntien toimintamallit erilaisia
  - Osuuskunta välittää edelleen jalostettavaksi ja myy (malli Valio)
  - Osuuskunta itse jalostaa ja myy (itsenäisinä toimivat tuottajaosuuskunnat)
- Hankitaosuuskunta käsitteenä epäselvä: ei selkeää yleiskielen määritelmää
  - Tuottajaosuuskunnat voivat toimia hankintaosuuskuntana, jossa niiden tehtäviin voi kuulua alkutuotteiden keräilyn ohella myös jalostus ja markkinointitehtäviä

- Hankintaosuuskunnan määritelmää tulisi täydentää (ks. lausunto)
- Liikevaihdon kertyminen: ”osuuskunnan liikevaihdosta tulee kertyä enemmän kuin puolet laissa alkutuotannosta tai alkutuotannon hankinnasta”
  - Käsittääkö myös tuottajaosuuskunnan jalostamasta ja myymästä alkutuotannon tuotteista kertyvän liikevaihdon?
  - KPL 7:1.6 § täydennettävä ks. Lausunto
- Tuottajaosuuskuntien yhdenvertaisuus edellyttää, että kaikilla sama kohtelu valitusta mallista riippumatta

Otsikko, teksti kaksi palstaa

Etunimi Sukunimi

Titteli
Puh. +000 000 0000,
etunimi.sukunimi@pellervo.fi

Pellervo

Kiitos!

www.pellervo.fi,
Simonkatu 6, 00100 Helsinki